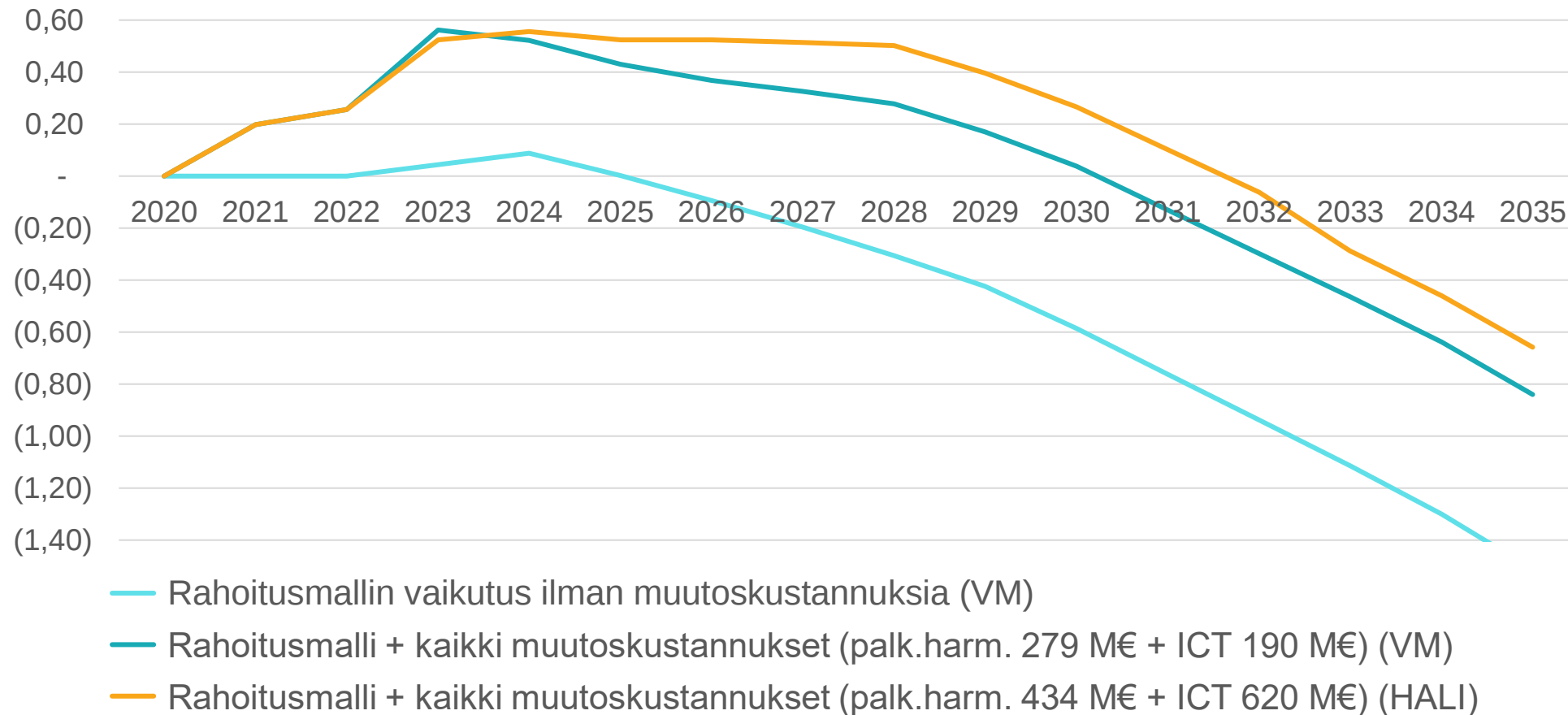

HE 241/2020 vp eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamisesta ja sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisestä

Sote-uudistuksen vaikutus julkiseen talouteen vuositasolla (perusuraan verrattuna), mrd. euroa v. 2020 rahassa

Uudistus kasvattaisi sote-menoja merkittävästi

- Uudistus lisäisi sote-menoja VM:n arvion mukaan v. 2021–2030 keskimäärin 310 milj. €/v perusuraan verrattuna, mistä kumulatiivisesti muodostuisi 3,14 mrd. € lisäkustannus
 - Lisäksi verotulomenetykset olisivat vastaavalla aikavälillä keskimäärin 264 milj. €/v
- HALIn arvion mukaan uudistus lisäisi sote-menoja vuosina 2021–2031 keskimäärin 400 milj. €/v, mistä muodostuisi kumulatiivisesti jopa 4,35 mrd. € lisäkustannus
 - Vertailun vuoksi: tuoreiden ikääntyneiden työllisyystoimien vaikutus julkiseen talouteen on 165 milj. € vuonna 2029
- Edes suurimpia muutuskustannuksia ole arvioitu laadukkaasti tai pyritty hillitsemään
 - Esimerkiksi palkkaharmonisaation kustannusta voitaisiin tehokkaasti hillitä lainsäädännöllä, mikä ei tarkoittaisi palkkojen leikkaamista
- Muutuskustannukset lisäävät sote-menoja ja heikentävät palvelujen tuottavuutta, mutta eivät paranna sote-palvelujen laatua tai saatavuutta
- Miten käy sote-palveluille ja niiden kustannuksille 2030-luvulla, kun uudistus on luonut lähes miljardin pysyvät vuotuiset muutuskustannukset (sis. verotulomenetykset) ja jopa yli neljän miljardin kumulatiivisen vajeen?

Perusuraa ei saavuteta ehkä ikinä perälaudan puuttumisen takia

- Hyvinvointialueiden rahoitusvajeesta muodostuu krooninen heti uudistuksen alussa – rahoitusmalli ei tule muodostamaan realistista tavoitetta hyvinvointialueille
- Rahoitusta automaattisesti lisäävän rahoituslain 10 §:n lisäksi hyvinvointialueiden käytössä on 11 §:n mukainen vahva oikeus lisärahoitukseen
- Toistuva lisärahoituksen hakeminen on asetettu hyvinvointialueen arviointimenettelyn käynnistäväksi tekijäksi, mikä voisi johtaa hyvinvointialueiden yhdistymiseen
- Todennäköisimpiä lisärahan pyytäjiä ovat ne hyvinvointialueet, jotka menettävät rahoitustaan eniten – näitä ovat Länsi- ja Keski-Uusimaa sekä Helsinki
 - Näitä alueita tuskin yhdistetään suurempiin alueisiin, jolloin arviointimenettelyn uhka ei toimi riittävänä kannustimena
- Lopputuloksena perusuraa ei välttämättä saavuteta ollenkaan, kun todelliset kustannukset lisäävät rahoitusta ja suuret hyvinvointialueet saavat merkittävää lisärahoitusta

Rahoitusmalli on vakavasti keskeneräinen

- Rahoituslakiesityksen 3 §:n mukaan 79,572 prosenttia hyvinvointialueiden rahoituksesta määräytyisi sote-huollon palvelutarpeen mukaan, joiden laskennassa käytettäisiin palvelujen tarvetta kuvaavia sairausryhmiä ja sosioekonomisia tekijöitä
- Tarvevakiointimallin sairausluokista puuttuvat esimerkiksi sydämen läppäsairaudet ja erikoissairaanhoidossa paljon käyntejä aiheuttavat eri elinten sairausepäilyt ja oireet
 - HUSin mukaan sairausluokat kattavat vain puolet niistä kustannuksista, joita HUSissa syntyy väestön hoidosta – jopa 870 miljoonan euron kustannukset jäisivät HUSissa sairausluokkien ulkopuolelle
- Tarvetekijöihin perustuvan mallin vastapainoksi tarvitaan kannusteita hyvinvoinnin edistämiseen – hyten osuus sote-rahoituksesta olisi kuitenkin vain yksi prosentti
 - Esimerkiksi nuorten mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy on palvelu, joka voi valitettavan helposti jäädä aliresursoiduksi, kun hyvinvointialue pyrkii ensisijaisesti täyttämään lakisääteiset vaatimukset, kuten ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoitukset

Esityksestä puuttuvat tuottavuutta parantavat uudistukset

- HE:n vaikutusarviossa kuvattuja kustannuskasvua hillitseviä toiminnallisia mekanismeja (HE s. 270-275) voidaan toteuttaa ja toteutetaankin sote-uudistuksesta riippumatta
 - Esitys ei kuitenkaan edistä näitä toimenpiteitä mitenkään, vaan itse asiassa hankaloittaa näiden toiminnallisten mekanismien toteutumista ostopalvelujen rajoitusten muodossa
- Keskeinen uudistukseen sisältyvä muutos on järjestämisvastuun keskittäminen suurempiin organisaatioihin – suuri järjestäjä ei kuitenkaan itsessään ole parempi saatavuuden tai tehokkuuden näkökulmasta
 - Esimerkiksi Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla tarvevakioidut sote-nettomenot v. 2019 olivat järjestyksessä 3 844, 3 939 ja 3 762 €/as., kun Manner-Suomen keskiarvo oli 3 490 €/as.
- Esitys ei sisällä vaikuttavia keinoja palvelujen kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi
 - Esimerkiksi sote-palvelujen laatu- ja kustannusdatan parempi hyödyntäminen loistaa poissaolollaan

**Valitut keinot eivät täytä sote-
uudistuksen hyviä tavoitteita.**

**Toimivasta järjestelmästä
tulisi tehoton ja eriarvoisempi.**

Joel Kuuva

050 414 6444

joel.kuuva@hyvinvointiala.fi

 @joelkuuva

Hyvinvointiala HALI ry

Eteläranta 10,
00130 Helsinki
www.hyvinvointiala.fi

 Hyvinvointiala
 @Hyvinvointiala